

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . 5.— " četrta leta . . . 2.50 " posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h . . . dvakrat . . . 12 " . . . trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišstvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 10. marca 1916.

V dvorih slave! Donešek k kulturni zgodovini.

... Klanjamo se pred orjaškim delom našega učiteljstva in mu zagotavljamo, da mu hvaležnost naš vseh dvigne neminljiv spomenik v dvorih slave te vojne!...

Kdo je izgovoril te besede, izpričuje, če sijajno odlikovanje delovanja učiteljstva? Nihče drugi, nego ekselencia general pehote Georgi, c. kr. minister za deželno brambo, in ekselencia feldcajmojster Krobotin, c. in kr. vojni minister. Z najkompetentnejšega mesta, ki se nanje in z njega izteka vse niti silnih dejanj, storjenih v tej veličastno strašni dobi, se je razlil slavošpev delu učiteljstva, kakršnega to kulturno delavstvo do teh časov še ni slišalo! Bilo je res treba doslej še nikoli storjenega, doslej še nikoli doživelega, da se je oglasila pravična sodba, ki je kakor mogočna velikanova pest z enim udarcem potolkla vse in vsakogar, ki je glodal s strupenimi zobmi na časti in poštenju učiteljstva! V dvore slave je učiteljstvu odprta pot! In čednosti najlepša čednost — hvaležnost — je odprla to pot!

Toda — od slave tako ožarjeno učiteljstvo, ki se pred njega orjaškim delom klanja oficialna javnost, nima kruha! Kruha nima, vsakdanjega, tečnega, redilnega, črnega kruha nima! Slavo ima, a nima, ob čemer bi preživljalo sebe in svoje! In to je hudo! Bilo je hudo vse doslej, a sedaj je stokrat huje, ko so poskočile cene živlom v neverjetne višine, prejemki učiteljstva pa so ostali v isti pohlevni nižini, kjer ob strahoti draginje popolnoma izginjajo! To samo glede živil! Kaj pa dru-

go? Stanovanje, obleka, kurjava, obutev?! Tema se dela človeku pred očmi! Ali pojdemo gladni, raztrgani in bosi v dvore slave?!

Kdor pa ima še otroke in te otroke celo šola izven doma po mestih — ta se čudi samemu sebi, da ga že ni vrgla stiska ob tla, ali pa da mu že ni zmešala pameti! Neverjetno je, koliko prebije človek! koliko oče, koliko mati!

brez otrok in oženjenci, ki morajo zakonito skrbeti za enega ali dva otroka; v tretjem razredu oženjenci ali vdovci, ki imajo skrbeti za več kakor dva otroka. Državni uradniki in državni učitelji dobe doklade: pri plači 10.000 do 14.000 K v 1. razredu 580 K, v 2. razredu 800 K, v 3. razredu 900 K; pri plači 6400 do 10.000 K v 1. razredu 500 K, v 2. razredu 700 K, v 3. razredu 800 K; pri plači 4800 do 6400 K v 1. razredu 440 K, v 2. razredu 620 K, v 3. razredu 700 K; pri plači od 3600 K do 4800 K v 1. razredu 380 K, v 2. razredu 540 K, v 3. razredu 600 K; pri plači 2800 do 3600 K v 1. razredu 320 K, v 2. razredu 440 K, v 3. razredu 500 K; pri plači od 2200 K do 2500 K v 1. razredu 250 K, v 2. razredu 350 K, v 3. razredu 400 K; pri plači od 1600 do 2200 K v 1. razredu 180 K, v 2. razredu 250 K, v 3. razredu 300 K. Petletnice državnih učiteljev je pri določi doklad prišteti plači. Za prakticante, avskultante in suplente znaša doklada v 1. razredu 140 K, v 2. razredu 200 K, v 3. razredu 240 K; avskultantje z adjutom pa dobe v 1. razredu 250 K, v 2. razredu 350 K, v 3. razredu pa 400 K. Redarji, finančni pazniki, sodnijski pazniki dobe doklade po 140 K, 200 K, oziroma 240 K.

Večina tukaj navedenih temeljnih plač, opazovanih z učiteljskega gmotnega stališča, se suče v vrtočavih višinah. In pa te doklade — saj so nekatere večje, nego so temeljne plače učiteljstva! Toda vsega tega nikomur ne zavidamo; ampak bodi vsakomur tisočkrat blagoslovljeno! Saj ni nikogar razen kapitalistov in life-rantov, ki bi v teh strašnih dneh ne rabil priboljška.

Toda človeka — boli! Kako, to ve le tisti, ki je vedno zapostavljan in izkoriščen; ki je zmeraj prvi, kadar je treba delati, a vselej zadnji, kadar je treba jesti! In ta človek je učitelj!

Ne govori bahaška beseda — ampak govore dejanja, govori sodba vojaške oblasti, da je storilo učiteljstvo doma v polni meri svojo dolžnost! Pogledajte naš list, kaj vam pripoveduje o delu učiteljev na bojišču! Več kot umirati za dom in cesarja učitelj ne more! Toda v kljub vsemu temu — učiteljstvo strda naprej! Ko bi mu nakazali vsaj take draginjske doklade, da bi se ob njih vsaj enkrat napol-

nila jedilna shramba! Ampak še za drobtino se je treba boriti! Tak je danes naš položaj, ko se učiteljstvu odpirajo vrata v dvore slave!...

Ali ni nikjer močne roke in človeškega srca, da bi napravila konec gladovanju učiteljstva, ki je vzgajlo sedanje boreče se junake in ki vzgaja in vzgoji domovini naraščaj?!

Slovenskemu štajerskemu učiteljstvu!

Kakor znano, je naša draginjska doklada v nevarnosti. — Zadnji »Tovariš« nam je poročal, da je Zveza storila korake v obrambo te ogrožene drobtine. — Sedaj pa Vas vprašam vse, ki se stojite izven naše organizacije, ali tudi želite tega priboljška, ali pa ga mogoče odklonite v prid onim, ki se borijo in žrtvujejo za izboljšanje našega gmotnega položaja, ali v prid istim, ki se borijo za našo domovino?! Saj vendar ne morete zahtevati, da organizacija ne žrtvuje le časa in truda, ampak še tudi obilo denarja v svrhu izboljšanja našega stanja, dočim stojite nekateri ob strani in ne žrtvujete niti vinarja v stanovske namene! Mari morete zahtevati, da se članj vodstva udeležujejo raznih deputacij h gospodom, ki nam režejo kruh, k raznim sejam in posvetovanjem na lastne stroške, ki posebno v sedanjih časih niso majhni? Jako, jako pa se motite, ako mislite, da bi kaj dosegli brez teh potov, brez tega dela in truda! Ali ne uživate vsi enako sadu tega truda, in zato je sveta dolžnost vsakega učitelja, vsake učiteljice, da je član naše organizacije ter prispeva v njeno blagajno svoj delež! — Kdor ima količkaj časti, ne more brez sramu sprejeti tega, kar so mu drugi priborili, ne da bi tudi sam kaj žrtvoval! Prihodnje statistično poročilo Zveze naj ne izkaže več nobenega parasita na našem telesu! To povedati velela mi srce, ko se spominam, da je zadnje poročilo Zvezinega tajnika izkazalo 25% učiteljstva, ki še ni član organizacije.

LISTEK

Vzgoja patriotizma v ljudski šoli.

Spisal Ivan Kelc.

Ne samo z ozirom na to, kar velevala že šolski zakon, katerega točno izvrševanje smo prisegli v svojem delovanju, tudi ne glede na to, da nam odlok okrajnega šolskega sveta predpisuje in naročuje gojiti patriotično čuvstvo iskrene ljubezni do svoje domovine ter čuvstvo vdanosti do Najvišje vladarske rodovine; nego čuvstvo natančnega izpolnjevanja svojih dolžnosti kot vzgojiteljev nadebudne mladine nas veže, da z vsemi močmi in pri vsaki priložnosti gojimo in zasajamo vzvišeno čuvstvo patriotizma v nežna, za vse občutljiva srca v vzgojo nam odločene mladine. Že navadni narayni instinkt vleče ptico vedno najbolje v tisto gnezdo, kjer se je zvalila, in celo petelin — kakor znano — brani domače dvorišče ali do

skrajne onemoglosti ali do popolne zmage nad napadajočim ga sovražnikom. Ako že tedaj neumna žival ljubi in brani svoj domači kraj, koliko bolj se mora to javiti pri človeku, ki je obdarovan s pametjo in razsodnim umom! Kakor vsa čuvstva v nedolžnih mladih srcih, ki imajo hrepneti po vsem blagem, lepem in dobrem, tako se mora harmonično z drugimi čuvstvi vzgajati čuvstvo neskajljene patriotizma, t. j. čuvstvo iskrene ljubezni do rojstne grude, do naroda, do skupne države, kakor tudi ljubezen, vdanost in popolno pokorščino do preljubega vladarja kakor do vse Najvišje vladarske rodovine. Že čuvstvo nepristranske hvaležnosti nas mora vse navdajati do presvetlega vladarja, ki žrtvuje ves čas svojega dolgoletnega, mukotrpne vladanja vse svoje življenje, dejanje in nehanje v dobrobit svojih podložnikov brez razlike vere in narodnosti. Ni ga menda kraja v vsej Avstriji, ki bi ne mogel svedočiti o blagi darežljivosti preljubega vladarja; Njegovo blago srce mu ne dopušča, da bi v sili ne pomagal izdatno in takoj, in o Njem se mora reči, da kdor hitro da, podvojevo

da. — Da nam bo mogoče uspešno vzgajati čuvstvo iskrene ljubezni do rojstne grude, domovine in vse očetnjave pri mladini, jo vodimo v krasno ustvarjeno prirodo, proučavamo z deco njeno krasoto in milino, razkazujemo ji raznovrstnost in edinstveno delovanje stvarstva božjega na licu mesta; poudarjamo ji neprestano, kako je roka stvarnikova modro uredila vse, da lahko služi v dobrobit posameznikom, kakor vsemu človeštvu; k vsemu temu je podaril Vsemogočnik edino človeku pravo pamet in razsodnost, kar mu je na pomoč, da vse te stvarnikove darove obrača lahko v svojo korist, ako se le hoče posluževati navedenih duševnih darov božjih. V šoli sami negujemo čuvstvo patriotizma z naučenjem in jedrinim pojmovanjem narodnih pesmi in berilnih sestavkov, nahajajočih se v raznih šolskih čitankah in drugih knjigah. Učimo mladino zraven domoznanstva in zemljepisja spoznavati zgodovino preteklosti, hudih bojev, junaških činov, neustrašenih borilcev rojstne zemlje, navdušujemo jo k živemu patriotizmu s pevanjem narodnih pesmi itd. Ni skoraj predmeta, kjer bi se

nikoli ne primerila prilika, da bi se ne moglo vzgajati čuvstvo iskrenega patriotizma; odvisno je to le od učitelja-vzgojitelja samega, da o pravem času porabi, in sicer prav izdatno, dotično priliko. Sedanj dogodki grozovite svetovne vojne nas skoraj vsakodneвно osveščajo, koliko domotožja se izliva v preprosto pisana pisma po onih, ki so primorani živeti daleko od svojih v tujih državah. Akoravno se jim tuintam ne godi še prehudo, nego časih celo udobno, vendar tožijo, kolikor morejo in smejo po svojem ljubljem domovinu in svojcih, s katerimi so živeli poprej toliko časa skupaj in ki se poznajo celo od zibel. Rekli bi, da jih k temu domotožju sili že njih naravni čut, ali smelo tudi lahko trdimo, da izvira ta ljubezen tudi — in sicer ne v najmanjši meri — od vzgoje patriotizma v šoli. Šola je vedno, od tistega časa, ko se je učiteljstvo duševno dvignilo, storila v tem smislu svojo dolžnost, česar ne opusti in ne bode opustila nikoli, dobro vedoč, da človek brez iskrene ljubezni do domovine in svojega naroda niti ne spada v človeško družbo, vsaka žival je v tem oziru plemeniteja od

Vojna.

JUNAKOV GROB.

FRANC ŠETINA.

Dne 16. t. m. je umrl na svojem službenem mestu tovariš Franc Šetina, nadučitelj v Črnomlju v Beli Krajini, zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, mestni odbornik, revizor Posojilnice, predsednik Kmetijske družbe za Črnomeljski okraj, imetnik zlatega križca za zasluge... Dolga vrsta naslovov, pa ne vemo, če smo našli vse! Ti so nam pa v dokaz, koliko simpatij in zaupanja je užival tovariš Šetina v javnosti in med svojimi stanovskimi tovariši. — Dosegel je starost 63 let, služboval je pa 42 let: sama leta naporov in bojov, a tudi uspehov!

Smrt je iztrgala s tovarišem Šetino markantno osebnost iz belokranjske javnosti in iz vrst naprednega slovenskega učiteljstva. Vedno zvest svojim stanovskim dolžnostim, se je tudi izven šole vsekdar in povsod kazal pravega učitelja svojega ljudstva. Temu je služil z vso dušo. Na javnih prireditvah je nastopal kot organizator in navdušujoč govornik. Napravil je nešteto prošelj in potov, da je dosegel kako dobroto za svoje rojake. Mesto Črnomelj in njega okolica bi vedela o tem največ povedati: za napredek in prosperiteto obeh se je Šetina zavzemal naravnost z železno energijo in dosegel obilo odličnih uspehov.

Bil je neomajno naprednega mišljenja, in ni bilo sredstva, ki bi ga premaknilo s temelja načel, dozorlih v njem. Prežet prave kolegialnosti in belokranjske gostoljubnosti, je služil svojem učiteljstvu kot zgled značajnega moža. Dolgo let je stal na čelu Belokranjskemu učiteljskemu društvu, ki ga je vodil vedno k živahnemu delovanju in ki je do današnjih dni po značaju in vsebini ostalo — belo, kakor ga karakterizuje njega naslov. Dolgo let je zagovarjal učiteljstvo za moško odločnostjo v okrajnem šolskem svetu. Na zborovanjih naše Zaveze je bil Šetina redno točen in vester delegat, ki je posegal v debate in dvigal s svojim gorkim temperamentom razpoloženje in agilnost. Nikoli ga nismo videli brez običajnega nahrbtnika, koder je imel shranjene pridelke svoje kleti in kuhinje — dobrim tovarišem in prijateljem v telesno tešilo. Ljubljana, Celje, Maribor, Gorica, Trst, Pulj, Novo mesto, Sostanj, Opatija, Kranj, Radovljica, Bled... o, koliko veličastnih zborov, koliko mogočnih spominov! V sredi njih naš Šetina s tistim dobrim licem, s tistim zlatim srcem, s tistim ponosnim značajem!...

Bežala so leta, a Šetina je ostal mlad, idealen, navdušen v svojem srcu — kakor je bil v tistih mladeniških dneh, ko je pisal še pesmi... Rojen Dolenjec, je vzljubil prelepo Belo Krajino, ki je poznal vse njene čarobne lepote in posebnosti, njegova prebivalstva lice in dušo tja od Vinice do Vinomera, od Gorjancev do Lahine. Vsevpred je šla ljubezen njegovega srca do te zemlje in tega ljudstva! Hotel je zagovarjati njegove koristi tudi v deželni zboru — a zmagale so tuje, jačje sile...

Njegovo srce je gorelo v trdni veri, da vzide iz te strahovite vojne slovenskemu narodu lepša bodočnost. In sam je hotel biti udeležen ob vstvarjanju te bodočnosti. Zato se je kot šestdesetleten mož prijavil k prostovoljnimi strelcem in

je vztrajal v vojaški službi, dokler ga niso zapustile moči. Duševne sile so po svoji odpornosti in upornosti preživele energijo njegovega telesa.

A sedaj ni našega dragega Šetine več! Ne bo se veselil bodočnosti naroda in stanu, ki je njima v službi in požrtvovalno vdan živel do poslednjega diha!

Bodi ti, zvesti, ljubi tovariš in prijatelj, nemiljivi spomin, večni luči enak, jasno plamenec v duši belokranjskega naroda!

VSI ZDRAVNIKI ZA VOJNO SLUŽBO.

»Streffleurs Militärblatt« poroča, da je vojno ministrstvo izdalo odlok, v katerem navaja, da dolga doba vojne zahteva tudi v zdravstvenem oziru največjih naporov. Zato se morajo vse razpoložljive sile pozvati v vojno službo. To velja v prvi vrsti za zdravnike. Potrebno je tedaj, da se uporabi za vojno službo vse sposobne zdravnike na fronti, v zaledju pa le tiste zdravnike, ki so nesposobni za službo na bojišču.

PROTI DENUNCIANTSTVU.

»Dziennik Poznanski« poroča: Začetkom vojne je bilo v vzhodni Prusiji aretiranih več poljskih duhovnikov, a bili so že v najkrajšem času izpušeni iz zaporov, ker se je izkazala njihova popolna nedolžnost. Pristojni škof je vprašal za vzroke, iz katerih so bili dotični duhovniki aretirani, in je zdaj dobil od zapovedujočih generalov II. XVII. in X. kora odgovor, da preiskava proti dotičnim duhovnikom ni imela prav nikakega uspeha. Dotični generali so duhovnikom izrekli svoje obžalovanje, da so bili aretirani, in izrečno izjavili, da so se aretacije zgodile na podlagi brezvestnih denunciacij. Obenem so podrejena poveljstva dobila ukaz, postopati proti takim denunciantom z največjo strogostjo.

ZA POLJSKO VSEUČILIŠČE V KIJEVU.

Z Dunaja poročajo: Nemškim oblastem v Vilni so izročili spomenico za upostavitve poljske univerze v Vilni. Bivše slovito poljsko vseučilišče v Vilni so bili Rusi zatrli; sedaj, ko je že prejelo glavno mesto Poljske svojo univerzo iz nemških rok, naj pride Vilna na vrsto. Financionalno stran vprašanja je prevzela mestna uprava.

ČEŠKE STRANKE.

O ustanovitvi nove češke narodne stranke pravi glasilo čeških socialnih demokratov »Pravo Lidu«, da je s tem nastopila velika enotnost in lažja in naravna orientacija v čeških političnih razmerah. Odslej zanaprej obstoji češka politična javnost v treh glavnih taborih: narodna stranka, socialisti in agrarci. Ostaneta še katoliško narodna stranka in konservativno veleposestvo, ki bi se lahko brez posebnih težav združili v eno stranko. — Nova narodna stranka se pogaja tudi s sorodnimi strankami na Moravskem in v Šleziji. — In mi Slovenci?...

ŠOLSTVO V BELGRADU.

V Belgradu so otvorili doslej dve ljudski šoli. Vanje se je vpisalo 4000 otrok. Pouk na novo tvorjenih belgrajskih šolah so prevzeli hrvatski učitelji, ki so bili v to svrhu oproščeni vojaške službe.

NEMŠKI »NATIONALVERBAND«.

Nemški »Nationalverband« pridno zboruje. O novem nemškem programu, ki

ga je postavil, govorimo tudi na drugem mestu. V programu se nahaja tudi zahteva po razširjenju deželne avtonomije. Ta zahteva je zbudila tudi v nemški javnosti ostro kritiko in hud odpor. Sedaj se je vršila v »Nationalverbandu« o tem predmetu nova debata. »Nationalverband« razglasa, da je javnost njegovo zahtevo po razširjenju deželne avtonomije napačno razumela: Nemci da seveda ne zahtevajo razširjenja deželne avtonomije v deželah s slovansko večino, temveč v teh deželah bo treba poskrbeti za izdatno varstvo nemških interesov s pomočjo narodnostnih okrožij... O ostalih točkah svojega programa pravi »Nationalverband«, da jih z ozirom na cenzuro ne more dovolj jasno objaviti!

50—55LETNE ČRNOVOJNKE PRITEGNEJO K POLJSKIM DELOM.

Štajerski listi poročajo: Osrednji urad za pospeševanje dela na Češkem je pred kratkim izdal razglas, iz katerega je razvidno, da se bo za nemški del Češke za pomladna dela dobilo dovolj delavskih sil, in sicer iz srbskih in ruskih ujetniških taborišč. Po zanesljivih poročilih pa je število vojnih ujetnikov, ki so odločeni za poljska dela, jako omejeno, ker so vsa taborišča velik del vojnih ujetnikov oddala ogrskim kmetovalcem, Nemčiji in alpskim deželam, predvsem pa tudi vojaškemu in železniškemu erarju za potrebna dela. Danes je v taboriščih komaj ena desetina vseh ujetnikov, drugi so vsi na delu. Za obdelovanje polja in spravlanje žetve pripravljajo državni osrednji uradi širše odredbe. V slučaju potrebe se bodo za ta dela pritegnili na podlagi posebne cesarske odredbe tudi 50—55letni črnovojniki. Ta namera odgovarja namenu zakonodaje, ki določa, da se črnovojniška dolžnost teh letnikov omeji na vojne dajatve v zaledju, ki se bodo izvrševale začasno samo po šest tednov. Samo ob sebi umevno se bo lahko tudi druge delavce in moštvo strokovnih oddelkov, ki so zaznamovani v seznamih za vojne dajatve, pritegnilo za poljska dela. K temu poročilu je pripomniti, da 50—55letni možje niso črnovojniški obvezanci, temveč le obvezanci po zakonu o vojnih dajatvah.

PROFESOR MASARYK IN BRIAND.

»Grazer Tagblatt« poroča po »Corriere della Sera«: Ubežni profesor Masaryk je imel v Parizu daljšo konferenco z ministrskim predsednikom Briandom, ki mu je izkušal razjasniti, da je treba poraziti Avstrijo, ako hoče uničiti Nemčijo, ter nato reorganizirati dunajsko monarhijo pod francoskim protektoratom.

FRANCOSKI UČITELJI V VOJNI.

Izmed francoskih učiteljev jih je bilo mobiliziranih okroglo 30.000. 2000 jih je padlo, 6000 jih je ranjenih in kakih 6000 ujetih.

KOLKOVANJE PROŠENJ ZA OPROSTITVEV OD VOJAŠKE ALI ČRNOVOJNŠKE SLUŽBE.

C. kr. finančno ministrstvo je odredilo, da morajo biti prošnje za oprostitvev od vojaške in črnovojniške službe kolkovane z 1 K na vsako polo, priloge pa s 30 vin. Nekolkovane prošnje se ne rešujejo ali pa kratkim potom vračajo strankam.

POZOR NA RAZGLEDNICE!

Razširjenje razglednic in takozvanih umetniških kart s samoruskim napisom se v zmislu § 7. lit. a, zakona z dne 5. maja 1865, drž. zak. št. 66, oziroma na podlagi celokupnega ministrstva navedbe z dne 25. julija 1914, drž. zak. št. 158, ustavlja. Prestopki te odredbe se bodo kaznovali z globo do 2000 kron, oziroma do šestih mesecev zaporov.

ODDAJAJTE ODPRTA PISMA.

Tržaško c. kr. pošto ravnateljstvo nam piše: Vkljub ponovnim razglasom se vendar še oddaja mnogo zasebnih pism zaprtih na pošto. Zato se vnovič javnost opozarja, da se morajo v tuuradnem okolišju pisma predajati odprta ter z natančno navedbo odposilatelja, ker obstoja sicer nevarnost, da jih cenzurni urad smatra in obravnava kakor cenzurnim predpisom nasprotujoča in najmanj, kar utegne zaprta oddaja provzročiti, je z ozirom na otežkočenje cenzure občutna zamuda v odpravi.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO POMOŽNE SVRHE.

Štirirazredna ljudska šola pri Sv. Lenartu nad Veliko Nedeljo 89 K 52 vin.; šolsko vodstvo na Colu nad Vipavo nabralo v mesecu prosincu 7 K 50 vin.; Fr. Pogačnik, učitelj iz Loke pri Žusnu 10 K namesto venca na krsto tovarišu in prijatelju nadučitelju Matiji Šumru v Št. Vidu pri Grobelnem (daroval Pogačnik in Bevc); učenci slovenske ljudske šole na Vrdeli 10 K 30 vin.; učiteljstvo dekliške šole v Kamniku 10 K; uprizaritev igre tovariša Leva Pibrovca »Vrnitev« na Jese-nicah 120 K; učno osobje slovenske ljudske šole na Vrdeli 22 K; učenci in učenke slovenske ljudske šole v Rojani 9 K; skupaj 278 K 32 vin.

V zadnji številki izkazanih 39.962 K 97 v. Danes izkazanih 278 K 32 v.

Doslej nabranih 40.241 K 29 v.

Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

takega nezavedneža, tak postane in ostane moralna propalica, ki se nam ga je vedno ogibati. Kdor ljubi svoj dom v ožjem smislu, ga bo ljubil tudi v širšem. Vsak razumen človek mora izprevideti, da je telo brez glave mrtvo; pri vsakem se tako majhnemu gospodarstvu mora biti glava, t. j. gospodar-poglavar, katerega ukazom se morajo uklanjati vsi, drugače gre vse gospodarstvo rakovo pot — na nič. Ako je poglavarja že majhnemu gospodarstvu neobhodno treba, koliko pomembnejše je šele stališče tako velikega gospodarstva, kakor je država! Da je šola to velevažno stališče najvišjega državnega poglavarja dobro spoznala, svedočijo najbolj razmere sedanje svetovne vojne. Kdor se je le količkar bavil s politiko — do česar ima vsak državljani pravico — ve dobro, kakšni strankarski prepiri so bili ne samo med posameznimi strankami, nego med celimi narodi vse države. Da je stvarna tekma, zasledujoča realiziranje ali uresničanje najvišjega smotra v dobrobit človeštva potrebna in koristna, uvidi vsak trezno misleč človek, kakor je osebnostni prepri razdirajoč in kvarljiv, razvidno je

vendar, kako hipoma so prenehali vsi ti prepiri, ko je naš sivolasi vladar poklical svoje podložnike v boj za čast in obrambo premile domovine! — Ni duha, ni sluha o poprej se pikro vršehi preprih, na vseh širnih bojiščih vlada slozna tekma hrabrosti za obrambo domovine in zmago nad številnimi sovražniki. Iskrena ljubezen do preljubega vladarja je združila vse stranke, vse narodnosti v eno samo skupino po geslu presvetlega cesarja: Viribus unitis! Da zasluži naš preblagi vladar popolno vdanost in iskreno ljubezen svojih podložnikov, razume vsakdo, kdor se je le količkar brigal za njegovo življenje, muke in trpljenje ter vsestransko ljubavno delovanje proti svojim podložnikom. Vedno se je smatral sam prvim služabnikom države; točnost, vestnost, natančno izpolnjevanje visokih in velevažnih vladarskih dolžnosti, vedna skrb, neprecljiva darežljivost in ljubezen proti svojim podložnikom, združene z občudovanja vredno potrpežljivostjo in samozatajevanjem, vedno le misleč in delujoč za obstanek, napredek in dobrobit vseh državljanov brez razlike vere in narodnosti —

to so lastnosti, ki so vedno dičile in še dičijo v Njegovi visoki starosti osebo našega presvetlega cesarja. Vse te vzvišene čednosti premilega vladarja so znane tudi ljudskošolskemu učiteljstvu, ki je vedno in pri vsaki nujajoči se priložnosti temeljito poudarjalo v šoli in vcepljalo nedolžni mladini neomajno vdanost in iskreno ljubezen do preljubega vladarja, katera vdanost in ljubezen sta se v pre mnogih dogodkih cesarjevega življenja sijajno dokazali. Med mnogimi drugimi naj omenim sledeči slučaj: Pred več leti je obiskal naš presvetli cesar tudi zlato Prago. V navzočnosti nepregledne množice domačega in tujega ljudstva je hodil presvetli cesar brez vsakega varnostnega spremstva okolo pol ure med samo šolsko mladino, čemur sta se neki ruski in pruski princ čudila, rekša, da kaj takega je mogoče edino-le v Avstriji; resnično je tudi, kar je bilo opetovano javljeno, da sme avstrijski cesar brez vse skrbi položiti glavo vsakemu pravemu Avstrijcu v naročje, kjer lahko mirno zaspi. Noben pameten človek ne more reči, da bi takih razmer iskrenega patriotizma ne bila vedno po-

speševala vzgoja iskrene ljubezni do domovine ter vdanosti in pravega spoštovanja do presvetlega vladarja in vse vladarske rodovine tudi ljudska šola, ki ima že sploh po zakonih in svojem značaju polagati temelj vsemu, bodisi realnim, bodisi moralnim težnjam in potrebam. Gotovo vrši še to vzvišeno nalogo vedno in jo bo vršila naprej do vsi hčene popolnosti. Učitelj-vzgojitelj mladine, ki ima srce za napredek svojega naroda in vse države na pravem mestu, bo pri vsaki priložnosti razmotrival jedrnatost z gojenci vsako primerno, domoljubno pesem ter druge patriotično čuvstvo povzdigujoče berilne sestavke, posebno še in najnatančneje pa besedilo navduševalne Cesarske pesmi. Vcepljal je in bo v občutljiva mladinska srca vzvišene ideje te lepe pesmi ter vedno nasvetoval, kako se imajo te ideje tudi realizirati. Prepričan sem, da se bo vsak zaveden učitelj-vzgojitelj vedno trudil, da se bodo vsekdar z navdušenjem in vso požrtvovalnostjo izpolnjevale besede Cesarske pesmi, ki velé: »Vse za dom in za cesarja, za cesarja blago, kri!«